

मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास तथा रोजगार कार्यक्रम

मल्लरानी गाउँपालिका

आ.व. ०७७/०७८ मा संचालित कार्यक्रमहरुको

सामाजिक/सार्वजनिक परीक्षण

को

प्रतिवेदन

मल्लरानी गाउँपालिका
खल
दर्ता नं. ३०९६
मिति : २०७८/०२/२०

श्री प्रभाकर शाही
दर्ता गरी पेश गर्ने हुन्

६/७

पेश गर्ने :

युथ मिडिया डेभलप्मेन्ट सेन्टर नेपाल

खलंगा, प्यूठान

१. कार्यक्रमको नाम :

सामाजिक/सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम

२. कार्यक्रम अवधी :

२०७८ असार २ देखि १५ गतेसम्म

३. कार्यक्रम हुने स्थान :

मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास तथा रोजगार कार्यक्रमबाट संचालन योजनाहरु

४. सामाजिक परीक्षणमा सहभागी संख्या :

४१ जना

५. पृष्ठभूमि :

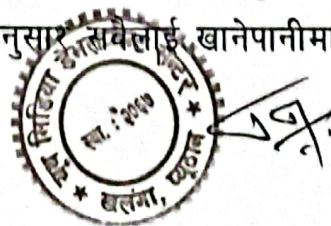
स्थानीय सरकार भनेको गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला समन्वय समिति बुझिन्छ । लामो समयको अन्तराल पछि मुलुकमा स्थानीय तह, प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचन भई जनताले आफ्ना प्रतिनिधि पाएका छन् । लामो समयको अन्तराल पछि मुलुकमा भएको राजनीतिक परिवर्तनसँगै जनताका अपेक्षा धेरै छन्, राज्यले सम्बोधन गर्न सकिरहेको छैन । नेपालमा सुशासन स्थापनाका लागि स्थानीय सरकारको महत्वपूर्ण भूमिका रहँदै आएको छ । नेपालको संविधान, २०७२ मा बहुसंख्यक ग्रामीण जनताको हितलाई ध्यानमा राखी ग्रामीण विकासको गतिलाई तीव्रतर बनाउँदै लैजाने नीति राज्यले अवलम्बन गरेको र संविधानमै स्थानीय तहमा साधन श्रोत परिचालन, अधिकार र जिम्मेवारी निक्षेपण हुने व्यवस्था रहेको छ ।

तीन तहका सरकारहरूले ग्रामीण विकासलाई लक्षित गर्दै विभिन्न परियोजनाहरू संचालन गर्दै आएका छन् । लामो समय स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिहरू नहुँदा नागरिकहरूका आवश्यकताका योजनाहरू परिपूर्ति हुन सकेका थिएनन् । खासगरी सडक पहुँच, शुद्ध खानेपानी, सिंचाई, शिक्षा तथा स्वास्थ्य लागू गराउनु गाउँपालिकाका मुख्य समस्याहरू हुन् ।

स्थानीय तहको निर्वाचन पनि नागरिकहरूले आफ्ना जनप्रतिनिधि पाएका छन् । जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूसँगै विकास निर्माणका गतिविधिले समेत तीव्रता पाएका छन् । नतिजामुखी विकास निर्माणको क्रममा बजेट समेत धेरै लगानी भएका छन् । योजना सम्पन्न गर्न लगानी भएका ठूला योजनाहरू आ.व. ०७७/०७८ मा मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास तथा रोजगार कार्यक्रमद्वारा संचालन भएका महत्वपूर्ण योजनाको सामाजिक परीक्षण गरिएको छ ।

६. परिचय

गाउँपालिका अन्तरगत शिक्षा, सडक, स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा सुदृढीकरण, खानेपानीको चरम अभाव भएका क्षेत्रहरूमा खानेपानी सुविधा पुहँच विकासका लागि विभिन्न योजनाहरू कार्यान्वयनमा छन् । नेपाल सरकारले शिक्षा, स्वास्थ्यलाई निःशुल्क र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने, एक घर एक धाराको अवधारणा अनुसार सबैलाई खानेपानीमा

सहज पहुँच स्थापित गर्ने घोषणा गरेको छ । सरकारले लिएको लक्ष्य प्राप्तीका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको विभिन्न साभेदारीमा मल्लरानी गाउँपालिकामा समेत यी योजनाहरु कार्यान्वयनमा छन् ।

विश्वभर फैलिएको कोभिड-१९ को संक्रमणको अवस्थाले योजनाहरु कार्यान्वयनमा समेत असर परिरहेको सन्दर्भमा ढिलो गरी आयोजना कार्यान्वयनमा छन् । यसैलाई मध्यनजर गर्दै परियोजना कार्यान्वयन कै चरणमा सम्बन्धीत निकायहरुले तोकेको स्वास्थ्य मापदण्डलाई पूर्ण रुपमा लागु गर्दै योजनाले पारेको प्रभावको मुल्यांकन तथा लेखाजोखा गर्दै सामाजिक परीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

७. सामाजिक परीक्षण गर्नुको उद्देश्य :

सरकारको उद्देश्य आर्थिक तथा सामाजिक सूचकका आधारमा कमजोर देखिएका गाउँपालिकाका समुदाय, घरपरिवार वा व्यक्तिहरुको गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी योजना मार्फत जीवनस्तर सुधार गर्न योजना कार्यान्वयनमा छन् ।

उद्देश्य प्राप्तीका लागि कार्यान्वयनमा आएका योजनाहरुको सामाजिक परीक्षण गर्नुको उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- विनियोजन भएको बजेट कार्यान्वयनको अवस्थाको मुल्यांकन र सामाजिक प्रभावको लेखाजोखा गर्ने ।
- योजनाले प्रदान गर्ने सेवालाई थप पारदर्शी र गुणस्तरिय बनाउन सघाउने
- योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य, बजेट आम्दानी र यसबाट प्राप्त उपलब्धि र खर्चको स्थानीय सरोकारवालाहरु बीचमा जानकारी गराउन ।
- कार्यक्रम संचालन गर्दा प्राप्त चुनौती, उपलब्धि, सिकाई सार्वजनिक र श्रोत, साधनको सहि उपयोग गर्न पृष्ठपोषण लिन ।
- गतिविधिहरुको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गरि भावि कार्ययोजनाका लागि सुझाव संकलन गर्ने ।
- लक्षित उद्देश्य पूरा भए, नभएको, बजेट सहि रुपमा खर्च भए, नभएको समिक्षा गर्न
- श्रोत, साधनको सहि उपयोग गर्न पृष्ठपोषण लिन ।

८. कार्यक्रमको लक्षित समुह र कार्यान्वयनको अवस्था :

योजनाले लक्ष्य राखेको लक्षित समुहलाई पारेको प्रभावको अध्ययन गरिएको छ । योजनाहरु कार्यान्वयनको अवस्थालाई हेर्दा वर्तमान परिस्थितिमा तोकिएको समय भित्र कार्य सम्पन्न गर्नका लागि स्थानीय, उपभोक्ता तथा निर्माण समितिहरु क्रियाशिल भएको पाईएको छ ।

९. सामाजिक परिक्षण अन्तर्गत संचालन भएका गतिविधिहरु र समयावधी :

- समन्वयात्मक बैठक - १ दिन
- योजनासँग सम्बन्धीत सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन र समिक्षा, योजनाहरुको स्थलगत अन्तर्वार्ता, अवलोकन र उपभोक्ताहरु वीच छलफल - १० दिन
- प्रारम्भिक प्रतिवेदन माथि छलफल गरि प्राप्त सल्लाह, सुझावलाई समेटि प्रतिवेदनलाई अन्तिम रुप दिईएको छ । - २ दिन

१०. परीक्षणले समेटेका मुख्य क्षेत्रहरु :

परीक्षणले निम्न विषय क्षेत्रहरुलाई मुख्य रुपमा समेटेको छ ।

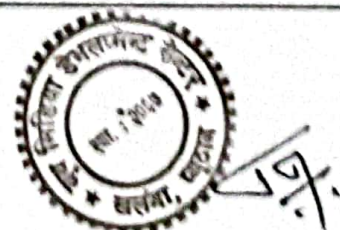
- योजना संचालन गर्नुको उद्देश्य ।
- कार्यान्वयनमा भएको चुनौती ।
- यसअघिको अवस्था र हालको अवस्था, आसातित उपलब्धी ।
- योजनका सवल पक्ष ।
- स्थानीय श्रोत सामाग्रीको प्रयोगको अवस्था ।
- स्थानीय जनशक्तिको उपयोगिता ।
- योजनाका दुर्लव पक्ष ।
- योजना कार्यान्वयनका क्रममा सुशासन कायम गर्न गरिएको प्रयास ।

परीक्षणका क्रममा उठेका सवालहरुलाई कार्यान्वयनका लागि बनाउनुपर्ने कार्ययोजनालाई सुझावका रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

११. प्राप्त नतिजा :

क्र.सं.	सबल पक्ष	दुर्लव पक्ष	सुधार गर्नुपर्ने
१.	बाखापालनका लागि दलित बस्ती छनौट भएको ।	सामाजिक परिचालनको पाटो कमजोर रहेको ।	सामाजिक परीचालनको कामलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।
२.	बाखापालक किसानहरुलाई खोर निर्माणमा टेवा पुगेको	समुहमा कार्यक्रम बारे जानकारी र बुझाईमा एकरूपता नभएको ।	योजना कार्यान्वयन पूर्व स्थानीयको भेला गरी काम शुरुवात बारे जानकारी गराउनुपर्ने ।
३.	असाहयहरुका लागि शौचालय सहितको घर निर्माण भएको ।	न्यून बजेटमा काम गर्नुपर्दा योजना अधुरो रहने ।	किसानहरुलाई नियमित प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
४.	आर्थिक अवस्था कमजोर भएकाहरुको जिर्ण घर मर्मत गरिएको ।	इस्टिमेट बारे जानकारी नहुँदा काममा फरक पर्न गएको ।	बजेट अभावका कारण अधुरा योजनाहरुमा बजेटको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
५.	बाल विकास केन्द्र भवन निर्माणले पूर्णता पायो ।	टनेल बनेको तर सिंचाई सुविधा नभएको ।	समुहमा कार्यक्रम संचालन गर्दा समुहको परिचय भत्कने सूचना पार्टी राख्नुपर्ने ।
६.	परम्परागत खेति प्रणालीलाई परिवर्तन गर्दै टनेल खेती शुरु भएको ।	लागत साभेदारी धेरै हुँदा केहि कृषकहरु सहभागी हुन नसकेको ।	
७.	परिवारको सहयोगमा महिलाहरु आयआर्जनमा जोडिएका छन् ।		
८.	स्थानीय श्रोत सामाग्री र जनशक्ति परिचालन भएको ।		

१२. परीक्षणका क्रममा उठेका केहि सवालहरु :

क्र.सं.	योजना	सम्बन्धीत पक्ष	कैफियत
१.	नयाँ बनेकाहरुमा विद्युत र खानेपानीको धारा सुविधा पुऱ्याउनुपर्ने ।	गाउँपालिका/अन्य निकाय	
२.	पशुपालन सहयोगका लागि आधारभुत प्रशिक्षण समेत संचालन गर्नुपर्ने ।	गाउँपालिका/अन्य निकाय	
३.	उपभोक्ता अनुसारको संरचना निर्माणमा जोड दिनुपर्ने । (जस्तै : बालविकास निर्माण गर्दा बालमैत्री संरचनामा बनाउनुपर्नेमा जोड दिने ।)	गाउँपालिका/अन्य निकाय	
४.	कृषिमा सहयोग पुग्ने योजनाहरु संचालन गर्दा सिंचाई र विऊपलमा समेत ध्यान दिनुपर्ने ।	गाउँपालिका/अन्य निकाय	
५.	समुहमा योजना संचालन गर्दा त्यहाँको सम्भाव्यतालाई समेत ध्यान दिने । जसले त्यहाँको पहिचान समेत बनाउन सक्नेछ ।	गाउँपालिका/अन्य निकाय	

१३. परीक्षणका क्रममा अध्ययन गरिएका कागजात :

- समिति मार्फत छनौट तथा सिफारिस भएको माईनोट
- उपभोक्ता समितिको योजना किताव ।
- प्राविधिक स्टमेट ।
- उपभोक्ता समितिको माईनोट ।
- स्थलगत अवलोकन ।
- उपाभोक्ता समिति, निर्माण समिति, लक्षित वर्ग, स्थानीयसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया ।

बुढदेवी सिंचाई कुलो, मल्लरानी-३

टनेल, मल्लरानी-२

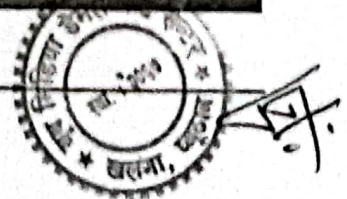
५५

बाखाखोर निर्माण, मल्लरानी-३

नयाँ घर निर्माण, मल्लरानी-४

घमानसिंह बालविकास केन्द्र, मल्लरानी-५

उपभोक्ताहरूसँग छलफलको क्रममा

